

Premeny modernizmu v druhej polovici 20. storočia

Stručná charakteristika jednotlivých

prúdov a ich vzťahy k odkazu „klasickej“ moderny. Biomorfna moderna, HfG Ulm a „dobry dizajn“, Kandinská moderna, high-tech, minimalizmus dizajnu 90. rokov.

50. roky, povojnové obdobie, (európske krajiny - na prvom mieste uspokojovanie základných potrieb, Amerika - ekonomická veľmoc). Bauhausovci rozšírili americký „Way of life“ v Európe. nadviazali na streamlining ale jeho tvaroslovie bolo viazané skôr na svet živej prírody a takisto dizajn ovplyvnili formy kozmickej techniky a vesmírnych telies, makro a mikrokozmos napr. mnohonásobne zväšená štruktúra atómu, dvojité spirály DNA ako výzdobný motív.

- nadmerne sa používali materiálové kombinácie, prebytočné detaily a dostalo toto obdobie označenie dizajnersky barok
- popri plastoch sa často používal chróm
- bol to boom domácich spotrebičov, prístroje plné magických tlačidiel, ukazovateľov, tranzistorové rádiá, mixéry, vysávače a televízory. Cadillac, 1957 - stelesnenie amerického sna.

Museum of modern art v New Yorku - „Organic Design in Home Furnishings“ - sú, mali pri nej byť nachádzané nové formy, látky a tvary. Nie funkcionalistický pohľad ale organická línia.

E. Saarinen a C. Eames získali ocenenia. významní predstavitelia nového organického štýlu. Pracovali s materiálmi ako polyester, hliník a preglejka. Firmy Herman Miller a Knoll International podporovali Cranbrook academy. Stali sa medzinárodne najvýznamnejšími producentmi moderného nábytku.

Charles a Ray Eamesovci - kreslo „la Chaise“ (inšpirované Henry Moorom)

Harry Bartoia - stolička „421“

Eero Saarinen - stoličky „tulipán“

Isamu Noguchi - čajový stolík

Raymond Loewy - „karedos“ sa ako predávač - styling, založil firmu Raymond Loewy associates, prístroj na čapovanie coca-coly, autobus pre firmu Greyhound, obal na Lucky strike, logo shell, lokomotíva S1. Stali sa ikonami tzv. „American dream“. Space shuttle - návrh pre NASA, interiér vesm. Lode Skylab. 1974 navrhol ruský Moskvie.

Taliansko - Triennale konané od 1933 sa neskôr stalo najvýznamnejšou európskou výstavou dizajnu. 1951 - motto „jednota umenia“. Najvýznamnejšie: skúter Vespa, Fiat 500, Alfa Romeo, Lancia, Ferrari.

Gió Ponti - kávovar pre Pavoni, stolička „Superleggera“

Marcello Nizzoli - písací stroj Lettera 22

Carlo Mollino - nábytok z vrstveného dreva. Ohýbané dýhy. Stolík arabeska

Bratia Castiglionovci - sedačka „Mezzadro“, sedačka „Sgabello per telefono“

Oswaldo Borsani - kreslo P40

Nemecko - Deutscher Werkbund zorganizoval výstavu, rovnaké formy ako v 30. rokoch. „čaký a nevhodný nábytok. V 50. rokoch ľahký nábytok, potom zas reprezentatívny historizujúci nábytok.

Vďaka pomoci Ameriky a Marshallovho plánu začalo v nemecku obdobie hospodárskeho zázraku. (1952-53).

Nadšené prijatie organických foriem a aerodynamického tvaru, nádej začať od začiatku, „stunde null“ - nultá hodina. Stolek v tvare pavčiny - symbol celej epochy.

Pokus o nadviazanie na dizajn predvojnového obdobia - v Dessau vznikol nový Bauhaus. V roku 1947 bol založený nový Deutscher Werkbund. 1951 vznikla v Darmstadte Rada pre dizajn. Tieto inštitúcie sa prikládali k funkcionalizmu.

Heslo „gute Form“ - znamená dobrý dizajn, 1949 bola usporiadaná výstava v Basileji a Ulme pod týmto heslom.

Vysoká škola návrhárstva v Ulme - založená nadáciou súrodencov Schollovcov na pripomenutie Hansa a Sophie Schollových popravených nacistami. škola bola koncipovaná antifašisticky, demokraticky. študenti a docenti z celého sveta. 1953 začala výučbu, 1955 oficiálne otvorená.

Prvý rektor Max Bill ju chápal ako nástupkyňu Bauhausu. 4 ročné štúdium. V tvorbe zastávala funkcionalistické stanovisko. Myšlienka systému, zdravlivá farebnosť, jednoduchá forma.

Neskôr sa odlúčila od vzoru Bauhausu. Max Bill odstúpil z funkcie, neskôr T. Maldonado. V centre riešenie technologických problémov, informačné a dopravné systémy. V roku 1968 vláda spolkovej zeme Bádensko-Württemberg ulmskú stoličku vytvorila. Bola vzorom modernej výuky dizajnu.

Bytová kultúra zo Švajčiarska – na milánskom Triennale v roku 1951 získali Fíni mnoho vyznamenaní. Industrializácia tam nastala omnoho neskôr než v USA, Anglicku, či Nemecku, preto tam prevládala sila tradične vyrábaných remeselných výrobkov. Tradícia spracovávanía dreva, vrstvenie dreva, organické formy.

Dánsky dizajnér K.Klint – organické formy, bol vzorom mladším dizajnérom.
H.J. Wagner – stolička JH 501 – symbol švajčiarskeho sedacieho nábytku

V Dánsku – teakový stôl, hlavný dovozca teaku, veľká záľuba tohto nábytku v Nemecku. Po vojne – priemysel, prepojenie tradičnej výroby a pokroku.
Arne Jacobsen – stolička mravec, prvá sériovo vyrábaná dánska stolička.

V 60. rokoch sa zdalo, že plasty vytlačia všetky ostatné materiály
60. roky priniesli vo svojej druhej polovici so spoločenským vyvrcholením konzumnej spoločnosti a funkcionalizmu tie výrazné príznaky krízy.

- poèiatok dekády priniesol prvé kozmické lety s ľudskou posádkou a jej záver pristátie na mesiaci
- tieto úspechy ovplyvnili módu a štýl Space Age – Vesmírneho veku a uprednostovali sa strieborné, biele farby a kozmické formy
- Spojené štáty ostávali krajinou konzumného raja, zrodil sa pop art a hnutie hippies
- Taliansky dizajnéri získali povest ako taste-makers určujúci trendy v dizajne, tento typ dogmatického funkcionalizmu dostal oznaèenie dobrý dizajn – produkcia firmy Olivetti je v tomto smere atypická, praktická funkènos bola spätá s eleganciou
- Dizajnéri podobne ako popartoví maliari šerpali z ulice, ako alternatíva vášneho modernistického nábytku sa objavuje nábytková tvorba z lacných materiálov ako papier, nafukovací nábytok z plastu...

V 70. rokoch pokračoval v Taliansku tzv. radikálny dizajn a dostal nálepku postmoderna. 70. roky začali hneš v roku 1973 šokom ropnej krízy. Toto obdobie prinieslo aj nové úlohy pre dizajnérsku profesiu, objavujú sa dizajnéri, ktorí sa podieľajú na koncepcii nového životného štýlu a s tým súvisiacich potrieb ako členovia tímov marketingových špecialistov, psychologov a sociológov.

Alessandro Mendini – vo svojich redizajnoch napr. doplnil pestrým dekorom Breuerovu stoličku Wasily.

80. roky priniesli nárast záujmu o dizajn. Zaèal sa chápa ako individuálny výkon podobný sochárskej tvorbe viaka dizajnérov ako Phillipe Starck či Ron Arad.

- pre toto obdobie sú charakteristické autorské limitované série
- zásluhou medializácie sa z produktov stávali kultové objekty
- vládol pluralizmus, retrogresívne orientovanej postmoderne konkuroval high-tech stavajúci na nových technológiách a materiáloch
- dizajn usiloval zohľadniť lokálne a národné špecifiká, no prispieval aj k svetovej globalizácii výroby
- medzi najvýznamnejšie patrí skupina Memphis, ktorej zakladateľom bol Ettore Sottsass, uprednostoval nový internacionálny štýl pred nálepkou postmoderna
- programový eklektizmus hľadal inšpirácie bez akýchkoľvek obmedzení poèínajúc vysokým umením a konèiac vulgarizmami a gýèmi najhrubšieho zrna

90. roky - nezvyklé spájanie prírodných a syntetických materiálov, umeleckého remesla a hypermoderných technológií
- oznaèuje sa ako mystický high-tech, luxusný minimalizmus, futuristické retro
- rastie záujem o ekologické dôsledky dizajnérskych aktivít, pribúdali publikácie zaoberajúce sa zeleným dizajnom, jednotlivé výrobky sa cháпали ako súčasť systémov využívajúcich recykláciu materiálov a úsporu energie